

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉBÉ

KIADJA A DÁVID FERENC EGYESÜLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

E. St. Johnné és
A. Robinnóné
amerikai lelkész-
nék rimitea-toroc-
kól népviseletben.
A szöveget lásd
az Unitárius Köz-
löny augusztusi
számának 159 old.

ékán ur
11.

Az unitárius diákokhoz.

Eltelt, elrepült a nagy szünidő.
 S a szép tanuló ifjuság
 Erdély székelly bércei közül
 Az alma mater ölére visszajő.
 Minden diák szívében lánggal ég
 Valami mély, nagy, lázas élettágy:
 Lankadatlan tanulni tovább,
 S érvényesülni az élet versenyén!
 Menni meredek Párnásszusra fel,
 Bár veritékez a fáradt kebel.
 Hol tisztább a lég.
 Virulóbb a lomb.
 Szebb a kilátás.
 Tág a horizont.

Pedig hányszor halljuk: Az egész
 Mindhiába! Ugy is kárba vész!

Ha minden ifju
 Igy lemondana,
 Minden, de minden
 Összeomlana.

Az ut
 — igaz, —
 Göröngyös,
 Nehéz.
 De székelly vagy,
 Tanulj, küzdj, remélj!
 Nézz őseidre,
 S egy cseppet se félj!

Ki itt helyes ösvényre talál,
 Gurulhat eléje ezer akadály;
 Ki tétlenségbe ifjan nem merül,
 Előbb utóbb mind érvényesül.

Nem én mondom.
 Van, valaki, más.
 A kollégium előcsarnokában
 Pompejii őrhöz hasonló „vigyázz“-ban
 Áll két, igaz, hűséges vendiák.
 Két vendiák.
 Két derék legény.
 Hit és akarat keblükben kemény.
 Pályafutásuk erős küzdelem.
 Mult is nehéz volt, ép mint a jelen.

**De életük nagy példaadás.
Jó vetésre gazdag aratás.**

**Nehéz időkben
Jó a biztatás.**

**S még is, ha így folytatnom kellene,
Ha gyáva csüggedés egyszer kikezdene,
Szóljon hozzátok erőteljesen,
Több biztatással,
Még gyújtóbb hatással,
Nehéz időkben élni akarással
Brassai s Berde ősi szelleme.**

BÁRÓ JÓZSEF.

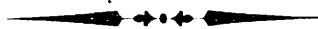
Móricz Márton.
(1866–1937).

Ezelőtt néhány évvel meggyöngült ereje miatt nyugalomba vonult. Csendes, visszavonultságban élt s a múlt hó augusztus 2-án csöndesen elmult. A magyar világban a törvényszéken irodaigazgató volt, a nagy sorsfordulat után pedig az E. K. Tanácsai irodaigazgató lett nyugalomba vonulásáig. Derék ember, főrheterlen jellem.

Hadházy Sándor pénztárnok a következő szavakkal bucsuztatta:

... És elérkeztél rohanó utadon az utolsó állomásra kedves karársunk, barátunk, kedves atyánkfia: Móricz Márton! És milyen bánatos, szomorú az elérkezés. Mennyivel szebb, kedvesebb volt az elindulásod ezelőtt 71 esztendővel egy szép májusi hajnalon a Coltești-torockószentgyörgyi családi háztól, onnan elindultál azután jó szülői aggódó szeretetétől kísérve a Cluj-kolozsvári Unitárius főgimnáziumba. Tanulmányaidat tanáraid, barátaid szeretettel kísérték s szerénységeddel, jó magaviseletteddel csak barátokat szereztél s azoknak megértő tiszteletét érdemelted ki. Azután az igazságügyi palota egyik munkás szobájában szemeltek ki számodra egy íróasztalt, mely mellett a kezelésnek, rendnek, pontosságának mintaszerű munkálkodással, gyönyörű irásoddal elsőrendű tisztviselője lettél és kiváló pedáns működésed megszerezte neked az irodaigazgatói címet és jelleget. Mindenki szeretett, mindenki iránt te is engedelmességgel, hűséggel viseltetél s hogy becsületes voltál a reád bizottakban, az egyéniségnek fényes megnyilatkozója, egészen természetes volt. Azután jött egy borzasztó, rettenetes tájfun! Elsöpörfte íróasztalodtól munkálkodásodnak összes eszközeit, elsöpörfte téged is, de meg nem semmisíthettek, mert fajodnak büszke erejével, felemelt fővel, sziklaszilárdan megállottál a viharban, egyenesen, nem meghunyászkodva, meg nem alázkodva,

hiszen Te csak hív és igaz voltál akkor is önmagadhoz és a becsülethez, melynek hűséges szolgálója voltál. És ekkor Egyházad: az Unitárius Egyház kinyújtotta feléd felemelő kezét, hívó szózata után megragadtad a felemelő kezét és mentél alázatos lélekkel, felemelt fővel elfoglalni Egyházadnál a harcoló irodai tért, ahol munkás lettél hiven, becsületesen végezve dolgaidat, s mindnyájunkat barátiddá tettél, akik Benned megtaláltuk a hűséges munkást, a szerény, dolgozó egyházi igaz embert. És mindennek vége ez a vég! Hiába maraszt a családi, gyermeki szeretet, aki elindult, annak menni kell, hiába maraszt barátaid, szeretteid szeretete, csak kísérni tudunk, de hívó szavunk, marasztalásunk erőtelen és visszhang nélkül marad. Mi csak bucsuzni tudunk Tőled fájó lélekkel. Itt, nyitott szívednél, ahol szeretteid várnak, itt utolsó utad kapujánál hitet teszünk melletted, aki hittel éltél, hogy Te Móricz Márton az Egyháznak is hűséges szolgálója voltál, a Reád bizottakat hiány nélkül adtad vissza és egyházas érzésedet, hitedet vallásod iránt utolsó kívánságoddal is megpecsételted, mikor utolsó utad küszöbén Egyházunk magasztos, alázatos, Krisztusi szolgálatát kívántad az urvacsorában. Bucsuzom Tőled Móricz Marci az Unitárius Egyház központi tisztviselői nevében s mindazon jó barátaid részéről, akiknek eltávozásoddal csak fájdalmat okoztál, az emlékezésnek, tiszteletnek meleg érzését tolmácsolom. Ezek a virágok, melyeket ravatalodra helyezünk, tegyék könnyűvé örök pihenésedet. Legyenek álmaid gyönyörűek és nem teljesegett reményeid nyerjenek teljesülést ott fenn az örök dicsőségben, hol hitünk szerint találkozunk. Pihenj békén, csendesen! Isten veled! Isten veled!

Legnagyobb jóltevőink.

Pál apostol intelmei, hogy „mindenekkel jót tegyetek“, a jótéteményben meg ne restüljetekek egyenes folyományai Jézus tanításainak: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat“, „áldjátok azokat, kik titeket átkoznak“, „szeressétek még ellenségeiteket is“. E tanítások alapján a keresztény vallás a jócselekedetek vallása kellene, hogy legyen s a jócselekedetek gyakorlása a keresztény ember legfőbb erénye.

Az ember tulajdonképpen nem is olyan rossz, mint amilyennek sokszor látszik s ha a környezet hatása, divatos jelszók nem rontanák és nem zavarnák meg sok ember lelkét, valószínűleg sokkal több jó ember volna, mint amennyi van.

Az evangéliumok tanítása szerint a fát gyümölcseről, az embert tetteiből ismerjük meg. A jó embernek tettei is jók. A jó ember igyekszik minél több jót tenni másokkal s annál nagyobb a jóltevő, minél több emberrel teszen jót.

A jótétevés lehet kapcsolatban a testtel, a lélekkel, sőt egyszerre mind a kettővel is. Aki egy szomorú, csüggedt embert megvigasztal és lelkébe újra életkedvet önt, vagy egy sorscsapásoktól lesújtott ember lelkében visszaállítja a hit és önbizalom teremtő erejét, a lélekkel

kapcsolatban tesz jót. Aki enni ad az éhezőnek, felruhazza a ruhátlant, testi viszonylatban jóltevő. Aki felveszi egy árvának a gondját, megmenti az esetleges erkölcsi romlástól s lelkének nemes érzésével feledtetni tudja az apa és anya elvesztését, testi és lelki téren egyaránt jóltevő.

Melyik a nagyobb jóltevő: a testi=e, vagy a lelki? E kérdésre mindenki aszerint felel, hogy mit tart elsőbb rendűnek, a testet=e, vagy a lelket. Jézus felfogása szerint elsőbb a lélek, mint a test, mert — amint tanítja — „mit ér valakinek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkében kárt vall“? Jézus maga is a lelkeknek volt nagy, idáig legnagyobb jóltevője. Legnagyobb jótettei azok voltak, mikor a bűnöst, ki messzire távozott Istenétől, újra visszavezette Istenhez, az Atyához, mikor a szomorúakat megvigasztalta, mikor a csüggedtek lelkét hittel és reménységgel töltötte meg s meggyőzte tanítványait, hogy a szeretet a legfőbb erény, melyről az ő igazi követőit megismerik.

Ha elfogadjuk Jézus álláspontját — s csakis ezt fogadhatjuk el, ha keresztényeknek tartjuk magunkat, — akkor a jóltevők között a lelki jóltevőket kell nagyobbaknak tartanunk. Azok tehát igazi jóltevőink, akik — miként Jézus, — lelkünkkel tesznek jót, lelkünket igyekeznek jobbra, nemesebbé tenni, lelkünket gyógyítgatják, mikor megsebzik a sorscsapások, hitünket erősítik, ha megnehezül rajtunk az élet igája s szeretetre, türelemre tanítanak embertársainkkal szemben, mikor mások gyűlöletre izgatnak, tiszteletre és bizalomra intenek Isten iránt, mikor elvakult emberek Istentől el akarnak távolítani.

S kik ezek a jóltevők? Azok, akik lelkök drága gyöngyeit, magásra szárnyaló gondolataikat, nemes érzéseiket, fennkölt vágyaikat az írásművészet segítségével millió és millió ember lelkébe igyekeznek beoltani. Az írók, a költők, az Istentől ihletett lelkű igazi nagy írók és költők az igazi jóltevők, legnagyobb jóltevőink.

Ha az ember a létért, a mindennapi kenyérért való küzdelemben nem durvul állattá, azt azoknak az íróknak, költőknek köszönhetjük, kik állandóan figyelmeztetik az embert magasabb rendűségére és arra, hogy „nemcsak kenyérral él az ember, hanem Istennek ígéjével is“, azaz lelki, szellemi eledelével is.

Minden nemzetnek voltak és vannak kiváló írói, akik mindenkinek hódoló tiszteletét kivívták írásaikkal. Nekünk is voltak és vannak. Becsüljük meg kiváló íróinkat, költőinket, legnagyobb jóltevőinket. S hogy csakugyan legnagyobb jóltevőink lehessenek, olvassuk műveiket. Milyen felemelően szép dolog lenne, ha szentkönyvünk, a Biblia mellett megtalálható volna minden családban egy pár nagy írónak, kiváló költőnek a műve is s hosszú téli estéken, nyári vasárnap délutánokon abból táplálkoznának a lelkek a bizalmas, meghitt családi körben. S milyen szép lenne, ha az ifjak egy-egy lelket gyönyörködtető és nemesítő könyvnek a beszerzésére spórolnák össze pénzüket és nem korcsmai dorbézolásokra! Akkor elmondhatnók, hogy elközelített, hogy közel van az Isten országa s élükön a Krisztus Jézussal drága lelki kincseiket nem hiába szórták szét a világba a legnagyobb jóltevők: a nagy költők, írók.

Z. S.

Szorzánymisszió a Mezőségen.

Majdnem két éve annak, hogy Egyházi Főhatóságunk a szabédi szorzányokban élő unitáriusok részére egy szorzánygondozó lelkészi állást létesített. A Főhatóság ezen intézkedésével szorzányokban élő hiveink régi óhaját teljesítette. Mert a Mezőségen, — hol nemcsak idegen hitű, de tulnyomó részben idegen ajku népek között élnek hittestvéreink, — különösképp érezték s érzik a lelkigondozás szükségességét; amit nem egyszer személyes érintkezés folytán is tapasztaltam. Szükséges volt azért is a missziói állás beállítása, mert egyes helyeken nemcsak egyházi, hanem faji vesztély is fenyegetett. A más egyházakba való beolvadásnál sokkal súlyosabb veszélyként mutatkozik a szekták terjeszkedése, amelyek — úgy gondolom, — Erdély összes területei közül a Mezőségen vetették meg legjobb magukat. Itt u. i. az emberek jelentékeny száma a mezőn lakik: távol embertársaiktól, bármilyen vallásuk távol papjuktól, a templomtól és iskolától. Az ilyen magányos emberekre a szekták könnyebben ki tudják vetni hálójukat, meghódításuk is könnyebb, mint máshol. Természetes, hogy ezek a körülmények az amugy is nagy egyházközséggel rendelkező szabédi lelkészeknek a hatalmas területen fekvő szorzányok gondozását a legjobb akarata mellett is nagyon megnehezítették.

Egyházi Főhatóságunk ezért gondoskodik Kőkösi Kálmán személyében az első szorzánygondozó lelkészről, ki működését 1935 decemberében kezdi meg s a szorzányokban 10 hónapig munkálkodik. Utódjául Főtisztelendő Püspök úr engem nevez ki szabédi központtal, honnan f. év áprilisában kérésemre a szorzánygondozó székhelyt Sarmaş-Nagysármásra helyezi át. Jó másfél év leforgása alatt ez már a harmadik szorzányközpont s habár a jelenlegi mindenképen a legmegfelelőbb, a szorzányok földrajzi elhelyezkedését tekintetbe véve egészen központi fekvésűnek ez sem nevezhető.

Ezek a szétszórtan élő unitáriusok majdnem kizárólagosan valahonnan jöttek, ugyszólván bevándorlók. Legtöbbjük, a hivek $\frac{2}{3}$ -a szabédi; majd a nyáradmenti és udvarhelyszéki származásuk következik, de Aranyosszéktől Háromszékig Erdély minden unitárius vidéke képviselve van. Kit-kit elvetett a sors, a kenyér, a megélhetés súlyos kérdése s ebben a tekintetben talán hasonlíthatók a fővárosi unitáriusokhoz. Legtöbben, mint cselédek, vincellérek, uradalmi alkalmazottak jöttek a mezőiségi földbirtokosokhoz, kiknek egy része földet szerzett, gyakran kinn a mezőn, távol a falvaktól házat épített és önállóan kezdett gazdálkodni. Az uradalmi alkalmazottakon és kiscgazdákon kívül van kevésszámú iparos, vasutas és egy pár intellektuel. Néhány családot leszámítva a mezőiségi unitáriusok szegények, sőt sajnos, némelyek nagyon szegények.

A mezőiségi körlelkészséghez a régebb Szabédhoz tartozó falvakon kívül Magyarorszátnak és Marosvásárhelynek is kapcsoltam be szorzányát. A jelenlegi szorzánygondozói székhelytől van 50 km.-re is, 40 km.-nél nagyobb távolságra pedig kb. 10 szorzány esik. Mintegy 50—60 km. körzetben van 41 szorzányom, hol 170 családban ösz-

szesen 591 lélek él. Ezt a számot azonban alig sem lehet állandónak nevezni, hiszen már idejövetelem óta történt némi változás. Tulnyomó részben vegyesházasság al találkozzunk. A 170 családból tiszta unitárius csupán 27, olyan házasság pedig, hol az egyik fél román: 6 van. Elrománosodás veszélyéről azonban alig lehet beszélni, mert hiveink a román vegyes házasságokon kívül a családban egyáltalán nem beszélnek románul, habár ez sok magyar családnál a Mezőségen észlelhető.

A legnépesebb szorványom Mezőrűcs 48 lélekkel, de több község van olyan is, ahol csupán egy lélek van. Népeség szempontjából a szorványközpont jelenleg 29 lélekkel a harmadik helyen áll. A nagyobb szorványok gócpontokká vannak szervezve. Ezek főbbnyire központi fekvésűek s Sarmaş-Nagysármáson kívül van 5 ill. 6. Ezen szorványgócpontokon havonta egy alkalommal tartok istentiszteletet, még pedig a következő beosztással: hónap első vasárnapján d. e. Mezőörményesen, d. u. Mezőrűcsön, a másodikon Nagyölyvesen, a harmadikon Mezőbándon és az utolsón d. e. Nagysármáson, d. u. pedig Mezőméhesen, időnkint Mezőfelében; amidőn pedig 5 vasárnap van egy hónapban, akkor a hónap negyedik vasárnapján missziói nap, lehetőleg istentisztelettel, az itt nem említett szorványban, illetőleg szorványokban. Az említett szorványgócpontok természetesen egymáshoz nincsenek közel, Nagysármáshoz pedig a következő távolságra esnek: Mezőméhes 9 km., Nagyölyves 19, Mezőörményes 22, Mezőrűcs 24, Mezőfele 34, Mezőbánd pedig 55 km.-re. Ezen gócpontokba igyekeztem beosztani mindenik szorványt, de vannak olyanok is, amelyek mindeniktől nagyon távol esnek (20—25 km.) s beosztásuk nem sok eredménnyel jár. Különbözik a nem gócponton lakó, de azoktól nem túlságosan távol eső hiveimnek templomlátogatása kielégítőnek mondható. S míg az a szám, mely itt egy népesebb istentiszteleten szokott lenni (25—30), egy rendes egyházközségben a lelkészt lehangolná, itt buzdítani tud, mert ilyen alkalommal tapasztalom, hogy a hivek majdnem teljes számban jelen vannak. A legjobb érzést váltja ki az emberből az, midőn egy-egy istentiszteleten az illető gócponttól 8—10 km., vagy még nagyobb távolságra eső hiveimmel találkozom. Nem egyszer — különösképp urvacsoaraosztás alkalmával volt az a benyomásom, hogy a szétszórta élő hiveket valóban a lelki szomjúság vezette az istentiszteletre, az urasztaláshoz. De, amennyire buzdítólag hatnak ezek a körülmények, ép annyira bánt, ha gyenge az érdeklődés. Itt u. i. ha a hivek bizonyos százalékára elmarad az istentisztelet, már alig van kinek beszélni. Ez a gondolat sokszor el fog, midőn rendszeres kerékpárral haladok a 10—20—30 km. távolságra eső gócpontokba. Szerencsére ezeken az istentiszteleteken való megjelenést hiveim közül sokan erkölcsi kötelességüknek tartják s ezt a kötelességet másokra is igyekeznek átvinni. Embertársaikat elmaradásuk miatt nem egyszer felelősségre vonják, sőt szemrehányásokkal illetik.

Természetes tehát, hogy a buzgóságot alig sem lehet általánosnak nevezni, mert sajnos, közönyösségre a szorványokban is lehet akadni. De ez a közönyösség, még hatványozottabb mértékben van egyeseknél, mint a rendes egyházközségben. Ezt a közönyösséget úgy

tapasztalom, hogy legtöbb helyen az unitárius egyházi élettől való elszakadás váltotta ki. Általánoságban itt a Mezőségen, ha már az unitárius egyházi élet hiánya mellett is megmaradtak a hívek vallásukban, 3-féle típust lehet megkülönböztetni: Az egyik típushoz tartoznak azok, kik idők folyamán a ref. egyházközösségekben teljesen bekapcsolódtak; egymásközt jó reformátusoknak vallják magukat. Látogatásom alkalmával csodálkoznak s ha az ilyen vegyesházasságoknál a gyermekek vallására vonatkozólag érdeklődöm, zavarba jönnek... elmondják, hogy a ref. lelkész keresztelte és konfirmálta őket. Szóval ők maguk sem tudják, hogy milyen vallásuk. A második csoportban tartoznak a teljesen közönyösek, akik nem kapcsolódtak be ugyan a ref. egyházakba, de velünk sem éreznek semmi lelki közösséget, akik egyáltalán nem érzik s nem is akarják megérezni a szorványmisszió szükségességét. A harmadik csoportba vannak az ugynevezett jó unitáriusok.

A szorványmisszió azonban nem merül ki az istentiszteletek megtartásában, hanem annak fontosabb része a hívek látogatása, hitoktatás, stb.

A hívek látogatásánál itt azzal a nehézséggel találkozom, hogy nyáron, midőn a Mezőségen is járhatók az utak, mindenki nagyon el van foglalva, télen pedig, ha nincs nagy hideg a messzeföldön hirtől ismert mezősi sár miatt, alig lehet mozogni. Természetes azonban, hogy legalább egyszer-kétszer mindenki hívemet meglátogattam, midőn a felsorolt statisztikai adatokat is összeszedtem. Látogatásaimat ahol és amikor lehetett kerékpáron tettem meg s midőn egy-egy elhagyatott román falun áthaladva érdeklődtem, a kíváncsi szavakból rájöttem arra, hogy ügynököknek, utazónak, vagy mindennek inkább gondoltak, mint papnak. Különböző ez az állás sok tekintetben elüt a rendes lelkészi állástól, de van benne sok felemelő érzés, sok változatosság, sok szépség és mindennek felett sok papias.

Nagy Sámuel
szorványgondozó.

Állanom kell.

**Az élet-harcban elfáradtam :
Én Istenem, bocsáss meg nekem,
Ha panaszra nyilik az ajkam.
Nehéz a kereszt, alig birom.
Ha zúgolódom
Jőjj én Istenem, segits rajtam.**

**De, hogyha azt kellene higgyem,
Hogy ilyen nehéz, fárasztó út
Egyedül nekem jutott csupán ;
Nekem akkor is kell hogy álljak :
Mint Krisztus-kereszt.
Egy szél-mart, villámvert szirt fokán.**

IZSÁK DOMOKOS.

25 év.

A kolozsvári unitárius főgimnázium 1911—12-ben végzett osztálytársainak baráti találkozására írta:

S. Nagy László.

Ó boldog idők, boldog béke-kor ...
Közös padokban ültünk mind egykor ...
Szomorúság, gond, alig ismertük,
Azt hittük Kánaán lesz az életünk,
bátrak voltunk, dacosak, biztunk, mertünk.

25 év ... de régen, régen volt,
Öröm patakja helyett, sokszor könny-océánja folyt.
A föld is megrengett, a világ kigyult,
arcunkra tüzes, égő láva folyt
s perc alatt elmúlt minden, ami szép volt.

Aztán új regény ... új áradat jött.
Villám sepert a régi ház előtt,
minket is száz felé szórt a sors
s a régi gondtalan békesség helyett
azóta egyre új csapás, új gond ostoroz.

25 év ... S most visszaélmodjuk
szép ifjúságunk, vig diák korunk.
Egy pillanatra megszáll újra a régi láz,
sebah, ha összedül is minden régi ház
s a kaján sors is hiába hahotáz.

Ó boldog idők boldog béke kora ...
Ó boldog idők boldog béke bora ...
Csak egy percre mámorítsd el lelkünk,
higyjük, hogy régi önmagunkra leltünk
s hogy e boldogság megmarad velünk.

Egy pillanatra, csak egy röpké percre,
aztán elrepülhetsz megint mindörökre.
E mámoros perc elég erőt ad újra
a további göröngyös, rögzös élet-utra,
amíg felzeng az égi Halleluja ...

HARMONIUMOK**ORGONÁK**

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár

Timişoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.

Alapítotott 1888. — Jutányos árak, ajánlat díjmentesen és kötelezettség nélkül.

templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban, új művek, orgonajavítások, átépítések.

K É V E K Ö T É S.

IFJUSÁGI ROVAT.

Szerkeszti: Lőrinczi Mihály.

Ajtónyitás.

X. konferenciánk szerkesztőnek választott meg egy jelenleg nem létező laphoz. E szavakkal végigkopogok minden unitárius ifju szívén. Hallod-e a kérekedést, beengedsz-e magadhoz? Arra a párdalnyi helyre, amit az Unitárius Közlöny nekünk átadott, valamit kell írunk! Néhány tiszta fehér oldal! Olyanok e lapok, mint a mi sziveink. Tiszták, fehérek. Az öntudatára ébredt, önmagát megtalált ifjuság gondolatait írjuk rájuk. Új kévét kössünk. Egy esztendő telt el magvetés nélkül. És most mégis kévét kell kötnünk! Ki jön segítségül? Ki hallja meg szerény kopogásunk? Bizom önmagunkban. Tudom, hogy mind ott leszünk. Aratók dalától lesz hangos a mi mezőnk. Küldjétek lenfonalakat a kévéhez minden réjéről e földnek. Mindenkit hívunk, mindenkit várunk. Mindenkire szükségünk van. Mindenki a mienk. Reményünk van, hogy újra megjelenhetünk önállóan s addig is tartsunk seregszemlét, vegyük fel a kezünkől kiesett tollat.

Ajtódon kopogást hallasz! Engedj be magadhoz, jöjj az új munkára.

Fogaras, 1937 augusztus hó.

Szerkesztő.

Sikerrel zajlott le a X. jubiláris ifjusági találkozó.

(Sighişoara-Szegesvár július 9—11.)

Nem írunk színes riportot az eseményekről s a szokásos vállveregető modort sem használjuk, hiszen a siker az egész konferenciát illeti; inkább egy zajtalan, de tárgyilagos és élethű beszámolót nyújtunk az olvasónak. Íme a három nap eseménydus története . . .

9-én reggel Török Mihály meleg, szívből fakadó imája vezetett Istenhez. Ez után Simén Dániel elnök megnyitója és beszámolója következett. A megnyitó visszavitt a tíz éves multba. Rámutatott a küzdött eredményekre: az ifjuság egyetemes összefogására, a vezetők tudatos kiválasztására és nevelésére, a missziói szellem felgyökeresítésére, faji kulturánk és szent vallásunk örök értékeinek felmutatására, megőrzésére és terjesztésére. Végül rámutatott a „hazaérkezésre“. Egyház és ifjuság, mint szülő és gyermek boldogan találkozik a közös nagy érdek szolgálatának síkjában. Az ifjuság ragyogó arccal hozza a kévébe kötött friss kalászokat, hogy emelje, gyarapítsa az egyház új lélekkel rakott buza-keresztjét. Legyen Isten áldása e feledhetetlen egymásrataláláson! Az ifjuság vezércsillaga maradjon meg továbbra is a hit; Istenben, az életben és önmagában, mert ha ez megmarad, nincs hatalom, mely kedvét szegheti, lelkesedéseit letörheti, utját elgáncsolhatja. Ez az érzésük a harminc éveseknek, kik a husz éveket szeretnék már az ifjuság frontharcosainak élén látni . . .

Az elnöki megnyitó után rövid évi-beszámoló, majd üdvözlés és viszont üdvözlések következtek. Jól esett látnunk sorainkban — az ifjúsággal elkeveredve — egyházunk számos vezető férfiát is, kik ünnepi megnyilatkozásukban őszinte szeretetükről s megértő támogatásukról biztosítottak bennünket. Jól esett éreznünk, hogy léleken sorosan velünk ünnepelnek, kik a határokon innen és túl laknak s e lelkesítő tényt levél vagy távirat útján is tudtunkra adják. A lélek által üzentünk mi is nekik. Nemes Nagy Mártának üdvözlő, távirat küldését határoztuk el, intézkedésünket azonban az elnökség egy erre felkért tagja nem hajtotta végre. Miért Nemes Nagy Mártától ez uton is bocsánatot kérünk. Köszönjük megemlékező sorait s erős, nagy hite és szenvedése előtt őszinte ragaszkodással és csodálattal hajlunk meg . . . Balázs Ferenc áldott emlékének egy percnyi magunkbaszálló néma felállással adóztunk.

A körí titkári jelentések során Rostás Dénesnek, mint a legkiválóbb körí vezetőnek s legodaadóbb ifjúsági munkásnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztunk. (Erdély unitárius ifjúsága hajtotta meg az elismerés zászlaját!) A tordai, brassói, fogarasi egyuletetek munkásságát kiemelve, példaképpül állítottuk a többi elé.

Pár perces szünet után „emlékfá“-t ültettünk a templom bejáratához. Imát *Késmárky Miklós* mondott, nagy, átfogó beszédet *Rostás Dénes*. Majd elnök és a körí kiküldöttek magukkal hozott „hoi- földet“ szórtak a fa tövére, lélekbemarkoló rövid beszédek kíséretében. Az ünnepélyt gyülekezeti énekkel zártuk be.

Délután *Dr. Varga Béla* e. főjegyző tartotta meg előadását: „Mit vár az egyház az ifjúságtól?“ címmel. „Semmiel sem várhat többet, mint amennyit adni tud.“ És mit tud adni? Szabad teret nyújt az ifjúságnak, hogy a nagy történelmi értékeket elmélyíthesse, történelmi hivatását betölthesse, mert talán az unitárius egyház az egyedüli vallásos intézmény, hol az ifjúságnak évszázadokon át sorsdöntő szerep jutott. Várja az egészséges közszellem kifejlésétésztését krisztusi alapon. Az előadást több órán át tartó termékeny vita követte, melynek végső konkluziója így foglalható össze: *az ifjúság a hallottak nyomán felismerte, hogy az egyház értékkel ruházta fel s vár tőle valamit, mint az egyháztársadalomnak egy szerves tagjától, mint hívőtől és magyartól.*

Este a „Villa Franka“ melletti erdő egyik tágas tisztásán táborfüznél tarka, vidám műsört adtunk, melyből messze kimagaslott *Kővári Jakab* ragyogó humoru felolvasása és *Dézsi Zoltán* „erdő-zugató“ szóló éneke. Kedves volt az „ügyvéd-kisasszony“ *derütfakasztó* rövid száma és *Lőrinczy Gergely* góbésága. Zsoltárral fejeztük be a műsört s miután Sighişoara—Segesvár csodás esti látképében kigyönyörködtük magunkat, pihenni tértünk.

Szombati programunkat *Nagy Samu* imájával kezdtük. Majd *Fikker János* előadása következett: „Mit vár az ifjúság az egyháztól.“ Rámutatott az ifjúsági mozgalmakra, mint napjainknak sajátos társadalmi tüneteire, azoknak fontosságát méltatja s külföldi mintákra hivatkozva a határokon belüli ifjúság megszervezését sürgeti. Az ifjúság

tevékenykedése három pont köré csoportosul; a világ-béke megvalósítása, a társadalmi igazságtalanságok minimalizálása s a feledésbe ment faji kulturkincsek felszínrehozása és terjesztése. E tevékenykedésben az ifjuság jogosan elvárja az egyház legmesszebbmenő támogatását. E gondolatkört szervesen kiegészítette *Dr. Kiss Elek* előadása: „Az unitárius vallás alkalmi és lehetősége” címmel. Mély történelmi és összehasonlító vallás-tudományi háttér megrajzolása után *Dr. Kiss Elek* meggyőző erővel tárja fel az unitárius vallás optimizmust sugárzó hatalmát és lehetőségeit s ragadja magával hallgatóságát. A felszólalók közül többen vallomást tettek, hogy rendíthetetlen hitet nyertek.

Délután a Fehéregyháza melletti Petőfi siremlékhez vonult ki az ifjuság (sajnos csak egy elenyészően kis része.) Gyülekezeti ének után imát *Pálfi Károly*, gyönyörű emlékbeszédet *Deák Berta* mondott. Petőfi nem szerette Erdélyt — mondotta — mégis ezért a földért halt meg. Mennyivel inkább kell élnünk és halnunk érte nekünk, akik e földet annyira szeretjük.

A műsort *Sebe Ferenc* szavalata, *Bede Emil* meleg énekszólója, elnök bezáró szavai és gyülekezeti ének egészítették ki.

* * *

A kultúrest keretében *Dr. Fazakas János* tartott hatalmas történelmi tudásról tanuskodó előadást: „Az unitárius egyház és egyén a kisebbségben és az államban.” A megnagyobbodott Románia a békeszerződések alapján nemzeti államból társadalmi államalakult át s kötelezte magát, hogy polgárainak kivétel nélkül egyenlő jogot biztosít. Napjaink mérlege az erős nemzeti államra való törekvést mutatja, mely ránk kisebbségre nézve súlyos következménnyel jár, de egyúttal megvéd a könnyű beolvadástól s kifejleszti bennünk is a nemzeti öntudatot. Egy unitárius ember vallásos meggyőződéséből természetesen következik, hogy a nemzeti demokrácia mellett tör lándzsát. Az estet *Fikker János* imája, *Szabó László* hegedű, *Bede Emil* énekszólója *T. Nagy Margit* urasszony hármónium kísérete mellett, tették vonzóvá és ünnepélyessé.

Vasárnapi munkánkat *Lőrinczy Mihály* áhitalkelő imájával kezdtük. A gyakorlati javaslatok megtárgyalásánál (ezekre év-közben, alkalmasszerűleg visszatérünk) kellemes és kedves meglepetésben volt részünk. A „kaláka-nap” bevezetésével kapcsolatosan *Dr. Kiss Elek* tanár ur medeséri birtokán egy pavillon megépítésére megfelelő helyet és faanyagot ajándékozott az ifjuságnak, amit az ifjuság kitörő örömmel és hálával fogadott. Az Isten százszorosan áldja meg az ő nemes, nagy szívet! 11 óraker konferenciát bezáró istentiszteleten vettünk részt, melyen imát és beszédet *Gálfi Elek* mondott. Nagy lelki felkészültség és előadói öntudat jellemezte szereplését, azonban az egyházpolitizálást elkerülhette volna. Ünnepi szónok s ezt a nézetünket minden alkalomra fenntartjuk, lehet és legyen hiterősítő, hitmélyítő, költői vagy filozófikus, de lehetőség szerint kerülje a nyílt fórumra tartozó dolgokat. Istentisztelet után a választásokat ejtették meg. Elnök (újra megválasztva): *Simén Dániel*, ügyv. alelnök: *Csifó N. László*, alelnökök: *Bede*

Julia, Nagy Klára, titkár; Sebe Ferenc, szerkesztő; Lőrinczy Mihály, pénztáros; Fülöp Árpád, jegyző; Kiss Éva, ellenőrök Nemes Sándor, Miklós István.

Délután az ifjuság egyik csoportja muzeumot látogatott, este egyetemlegesen műsoros táncestélyt tartottunk, szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Műsorban szerepeltek: *Fekete Lajos* humoros tárca felolvasással, *Török Mihály* énekszólvál cigányzene kíséret mellett, *Szabó László* hegedűszólvál, *T. Nagy Margit* urasszony zongorakísérete mellett, *Lőrinczy Gergely* góbéságokkal. Az egyes számokat *Filep Imre* vezette be szívporkázó szellemességgel. Műsor után elnök pár szavas bucsu kíséretében melegen köszönte meg *Nagy Béla* lelkes és családja vendéglátó szeretetét, *Dr. György Zsigmond* f. ü. gondnok szíves fáradozásait, a *Nők Szövetségének* és *Ifj. Egylet* tagjainak odaadó munkáját, a vendéglátó gazdák jószívűségét, a politikai város és vármegye humánus, megértő magatartását s a konferencián résztvevők szíves megjelenését, Isten gazdag áldását kérve minden jó szándékra, ügybuzgó akaratra és nemes cselekedetre. (s—d)

Ifjusági nap a felsőfehéri körben.

Julius 25-én tartotta a felsőfehéri kör ifjusága köri napját az olthévi (Hoghiz) egyházközségben. Alsórákos, Felsőrákos, Ürmös és Fogaras ifjusága nagy számmal volt jelen, de nem volt egyházközség, ahonnan ne lett volna képviselő. Már megelőző napon sokan megérkezünk, hogy lássuk a hévizek új papját kemény munkában s átvegyük a hívek szívességét, igazi meleg vendégszeretetét.

Az ifjusági napot istentisztelet nyitotta meg. A gyönyörű, hófehérfa megújult templomban, hatalmas gyülekezet előtt Késmárky Miklós prédikált. Istentisztelet végeztével Simén Dániel, az E. Szervezet elnöke tartott lendületes, hatalmas előadást X. konferenciánkról. Izzó unitárius öntudatossága, lelkessége úgy összefonódik egyénisége más adottságaival s olyan szervesen eggyé lesz, hogy szavait mindenki örömmel várja. X. konferenciánkat úgy jellemezte, mint amelyen végre hazataláltunk! Kiemelte azokat az öntudatos, igazi unitárius szellemtől áthatott előadásokat, melyeket dr. Varga Béla főjegyző, dr. Kiss Elek teol. tanár és Fikker János lelkész afiai tartottak. Ezekre az előadásokra méltán lehetünk büszkéek. Beszámolt dr. Kiss Elek teol. tanár ur telekadományozásáról s ezzel párhuzamosan felvetette a „kaláka“ kérdését. Az ifj. nap résztvevői elhatározták, hogy bevezetik a kalákát egyházközségeikben. Sőt, van már ekkla, ahol meg is kezdődött a kaláka.

Közös ebéd után hatalmas délutáni műsor következett. Imát mondott Simén Dániel, elnöki megnyitót Fekete Lajos, titkári jelentést tett Fülöp Árpád, szavalt Szócs Gy. ifju. Boros György gazdasági iskolai tanár tartott időszerű előadást a szárazságról és a védekezési módokról. Szavalt: Lukács András. Kienzl: „Bibliás ember“ c. művéből gyönyörű részletet énekelt Bede Emil vendégszereplő. Szavalt Gellért Irén, előadást tartott Bedő Julia a népviseletről és a városra

kerülő falusi ifjuságról. Műsor után az értekezlet új fiztikart választott. Az egyhangu választás eredménye a következő: elnök Fülöp Árpád, alelnökök Lőrinczi Mihály és Főri Ilona, titkár Török Mihály, pénztáros Főri Rózsika.

Mindez ugyyszólván csak bevezető volt. Este vonult fel minden egyházközség ifj. egylete a közönség elé. Szavalatok, ének- és zene-számok, rövid jelenetek, előadások tarkázták a műsort. Ki kell emelnünk a köri zenekart. Aracsy Géza, Fekete Lajos, Török Mihály, Nagy Ferenc s még többen a tagjai ennek az új zenekarnak. Meglepő művésziességgel szerepeltek. Örömmel üdvözljük körünkben a köri zenekart s minden jóslás nélkül hisszük: szép jövője lesz. Műsor után sorsolás volt.

Ennyi volt egy nap. Hosszu, fárasztó nap. De gazdag és fel-emelő, mint unitárius életjelenség. Vendégek jöttek messi helyekről és elvitték hírét munkánknak. A rendezés a helyi egyk. alakulatok érdeme és az ifju lelkésze s szolgatársáé, aki dalárdát alakított s ez alkalommal bemutatta előttünk. A hévizek nem élvezték e napot, mert elfoglalta vendégszerető lelküket a kötelesség, de hisszük, hogy örömmel gondolnak az ifj. napra.

Sok tapasztalatlal gazdagodva, lelkükben az öntudatot ébresztgetve-ápolva jöttünk el s hoztuk el a hirt.

Éz igazi munka volt! Példánkat mások is követhetik. A kaláka bevezetése valamilyen egyházi munka keretében a jövő célnak s még sok-sok ilyen ifj. nap megrendezésére.

Vendéglátó házigazdáinknak, Fekete Lajos elnöknek, Fülöp Árpád titkárnak s minden szereplőnek, egyetemes szervezetünk elnökének hálás köszönetet mondunk.

Lőrinczi Mihály.

Jó hírek . . .

A tettek mezejéről szállanak felénk, hogy gondolkozzunk, töprengjünk felettük s a lehetőségek szerint magunk is valósítsunk meg valamit belőlük. Konferencia utáni hangulatban, a jelentések között lapozgatva, olvassuk, hogy Tordán „tagavató“ ünnepélyt rendeztek. Konfirmált ifjakat „esti áhítat“ keretében vezették be a fiu és leány ifj. egyesületekbe. Imígyen: „Az áhítat egy szál gyertya fénye mellett folyt le — a gyertya a szabadelvűség örökkön égő tűzének átvételét és továbbadását szimbolizálta — melynek lángját beszéd kísérete mellett vette át a két egyesület vezető két elnöke. Ők adták aztán tovább az új tagoknak. A fogadalomtétel alatt magasra tartottuk a lángot, melynek fénye betöltötte a nagy termet. Majd annak szívünkbe zárását egyszerűen való kioltással jelképeztük.“ Ezt a kedves kezdeményezést ifj. egyleteink komoly figyelmébe ajánljuk.

Az odorhelyi-udvarhelyi-köri fitkári jelentés ezekkel a szavakkal zárul. „Körünkben baj volt az engedélyekkel. Ahol kaptak is, csak este 7 óráig szólott az engedély, amikor az ifjak nem gyűltek össze. Voltunk olyanok, akik a bejelentés után nem vártunk külön engedélyt, hanem egyszerűen megkezdettük az összejöveleteket és tar-

tottuk az esti órákban. Kelemen és engem (Simén Domokos) a csendőrség fel is jelentett, a bíróság azonban felmentett. Tanulság: „egy kis bátorság is kell az egyleti munkához!” Ehhez nem szükséges külön kommentárt fűznünk. A fent beszélt és követésre buzdít...

A háromszéki és felsőfehéri ifj. körök Simén Dániel elnök közbenjárására készséggel ajánlottak meg 1000—1000 leut az Egyetemes Szervezet multi, a vetítógépek beszerzésének idejéből fennmaradt tartozásának rendezésére. A jószívű megnyilatkozást hálással köszönettel fogadjuk s a többi körök vezetőségét ismételtelen szeretettel kérjük, hogy hasonló összeggel jöjjenek segítségünkre, hogy végre rendezhessük ezt az oly kellemetlen és nyomasztó ügyet. Kb. 10.000 leurol van szó. Ha a körök felét összeadják, az E. Sz. a másik felét valahogyan előteremti.

A tisztelt olvasóinkhoz a jelenben, mint „rovat” köpogtatunk be. Ez a legjobb átmeneti megoldás. Ezért is hálásak vagyunk az Unitárius Közlöny-nek. Reméljük azonban, hogy idővel kedvezőbb légkörbe jutunk s megszerezhetjük a miniszteri engedélyt az önálló induláshoz. Addig is a tisztelt olvasóink szives pártfogását kérjük. A Közlöny és „Kévekötés rovat” együttes évi előfizési díja 40 leu, mely összeg Fülöp Árpád pénztáros, hévizi lelkészhez fizetendő. Címe: Hoghiz, Jud. Târnava Mare. Cikkek, levelezések Lőrinczy Mihály szerkesztő, lelkészhez irányítandók. Címe: Parohia Unitariana, Făgăraș.

A háromszék-köri DFIE-ei kirándulása.

A köri ifjuság ez évben is megrendezte vallásos köri kirándulását. A kirándulás helye ez alkalommal a Sepsiköröspatak melletti erdő „Ivánorra” nevű része volt. Kedves hely. A sepsiköröspataki ifj. egytl. tagjai pedig azon voltak, hogy a kirándulók minden tekintetben jól érezzék magukat. D. e. istentisztelet volt, amelyen a szolgálatot Rostás Dénes köri elnök végezte. Istentisztelet után köri elnök alkalmoszerű előadást tartott, majd a kirándulás programszerűségét az ifjuság egy magyar népdal eléneklésével vezette be. Bár a távolság meglehetősen nagy, mégis majdnem mindenik egyházközség ifjuságából voltak résztvevők. Külön ki kell emelnünk a nagyajtai ifjusági egyletet, amely igen szép számban jött el, noha hatalmas utat kellett megtennie. Ebéd után tánc vette kezdetét és közbe különböző játékok voltak tervbe véve. Sajnos, három óra tájban az eső megzavart s a jó hangulattal indult kirándulás véget ért. Mindamelllett ez a kirándulás is jó, kedves emlék marad.

D.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lej. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lej. A rendes és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. — Előfizetés külföldre 90 lej. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Unitárius nagygyűlés Angliában.

A Nemzetközi Szabadelvű Keresztény Vallásos Szövetség folyó évi augusztus hó 3—8 napjain tartotta a „Manchester College“ (Unitárius Teológiai) épületében Oxfordban, Angliában, a 12-ik nemzetközi nagygyűlését.

A Nemzetközi Szabadelvű Keresztény Vallásos Szövetség fontos szerepet tölt be az unitárius egyház életében. Fő feladata, hogy a különböző nemzetek szabadelvű gondolkozóit egymáshoz közelebb hozva megismertesse velük, hogy mit kíván a mai élet egy öntudatos unitáriustól és hogy megismertesse mindenik nemzeti csoporttal, hogy a szövetkezésben rejlik az erő s csak ha összefogunk, egymást megértjük és szeretjük, akkor tudjuk igazán és csak akkor lehetséges az Isten akaratát munkálni és az ő országát építeni ezen a földön.

Változó időket élünk s a mai idők változásai sokszor állítják nehéz kérdések elé vallási téren is a ma emberét. Ezen kérdések megvitatása és a nehézségeken való könnyítés szempontjából jönnek össze a világ minden részéből a szabadelvű keresztény gondolkozók, hogy a felmerülő nehézségeket együttesen megvitatva próbálják eloszlatni. Ez volt a célja a mostani oxfordi kongresszusnak is.

Majdnem 300 delegátus, 23 különböző nemzet képviselőiben jelent meg a kongresszuson. A zsufolásig megtelt Arlosh Hallban 3-án este 8 órakor Dr. Hall Alfred üdvözölte a megjelenteket, felolvasta Aglipay érsek, Dr. Boros György püspök és mások üdvözlő iratait, akik a kongresszuson nem tudtak megjelenni, ezeknek levélbeni üdvözlettel feleltek; megemlékezett az elhunytakról és elnöki beszédjében rámutatott, hogy a szabadelvű kereszténység célja, hogy meg szabadítsa az embereket az előítéletektől, az alkalmatlan teológiai felfogásoktól és a nemzeti önzéstől. Továbbá kifejtette, hogy az igazság a fő minden hittételek fölött és, hogy a szabadelvű kereszténység megtanította az embereket, hogy az Istent megtalálja az emberi életben.

(Következő számunkban megnyitó előadását egész terjedelmében közölni fogjuk.)

4-én reggel 9 órakor reggeli istentisztelet volt a College templomában. Dr. Kiss Elek teológiai tanár végezte a szolgálatot. Utána Dr. Leese tartott előadást „A mi vallásos izenetünk: A mi hitünk Istenben“ címen. A Jézus tanításaiból indul ki, Az Atya, mennynek és földnek ura, szent Isten, aki mindenek felett uralkodik. Ez a felfogás részben az Ó-Testamentumban is megtalálható. Jézus felfogása kibővül a szeretettel.

A keresztény vallás az „Agape“ vallása, a szeretet, mely Istentől jő és az emberek között nyilvánul meg. S a szabadelvű kereszténységnek ezt az Agape vallását kell hangsúlyozni és megvalósítani.

Délelőtt 11 órakor a kongresszus 4 szakcsoportra szakadt:

1. Teológiai.
2. Egyházi.
3. Nevelési.
4. Szociális-csoport.

vfolyam Cluj-Kolozsváron.

elhívjuk az érdeklődők szives figyelmét,
az Unitárius Nőszövetség **október el-**
el kezdődőleg **szövőtanfolyamot**
— Bővebb felvilágosítással az Unitárius
tség Cluj, Calea Marechal Foch 10 sz.
ő irodájában szolgálnak.

A teológiai csoport előadója Dr. Van Holk leydeni egyetemi tanár „Az 1936 évi Arnheimi Deklaráció“ címen tartott előadást.

Az egyházi csoport előadója Dr. Hnik prágai lelkész „Az oecumenikus mozgalom értéke reánk nézve“ tartott előadást.

A nevelési csoport előadója Mc. Collester amerikai tanár „A vallásos nevelés elvei és módszerei“ címen tartott előadást.

A szociális szakcsoport előadója Holt Manchester College-i tanár „A demokrácia gondolata a nemzeti kormányzatban és nemzetközi viszonylatokban“ címen tartott előadást. Előadások után a csoportok hosszasan vitatkoztak az előadással felmerülő kérdésekről. A vita másnap délelőtt 11 órakor folytatódott s majd a csoportvezetők összesítették a vita eredményét és a tanulságokat és szombaton reggel 10:30-kor a Dr. Varga Béla főjegyző elnöklété alatt tartott közös gyűlésen beszámoltak a kongresszusnak.

4-én este 8 órakor a különböző nemzeti képviselők tolmácsolták egyházaik üdvözetét a kongresszusnak:

Mc. Eldowney az ausztráliai, Dr. Capek a cseh, Kierkegaard a dán, Margaret Barr a Brahma Somaj (India), Wilna Constable a filippini sziget, Dr. Grycz-Smilowski a lengyel, Dr. Varga Béla az erdélyi, Walter Bone a Cape-Town-i, Dr. Mc. Pherson az amerikai univerzalista egyházak üdvözléseit.

5-én reggel 9 órakor istentisztelet volt a College templomában, hol Dr. Buri svájci lelkész szolgált.

10 órakor Bernes amerikai lelkész tartott előadást „A mi társadalmi izenetünk“ címen.

Este 8 órakor volt az úgynevezett „Business Meeting“, adminisztrációs nagygyűlés, ahol a különböző anyagi ügyeket tárgyaltak s az évi jelentéseket olvasták fel és itt folytak le a választások is.

Elsőnek Dr. Hall Alfred számolt be 3 évi munkásságáról „nehézebbnek találtam a munkát, mint azt elképzeltem, gyakran igen nehéz feladatok előtt állottam, de szívesen dolgoztam, mert látom s főleg utazásaim közben személyes tapasztalatokat szereztem arra nézve, hogy mekkora szükség van a nemzetközi munkára, hogy a különböző nemzet csoportoknak segítő kezet tudjunk nyújtani.“

Utána a három titkár Dr. Faber, Dr. Noordhoff és Dr. Bleeker olvasták fel jelentéseiket.

Aztán az új elnökválasztás következett. A kongresszus Dr. Cornish, az amerikai unitárius társulat volt elnökét választotta meg egyhangulag.

„Rettentően nehéz feladattal bíznak meg, mondja Dr. Cornish, de ígérem, hogy legjobb tehetségem szerint eleget fogok tenni kötelességemnek.“

Aztán az új bizottság megválasztása következett.

Dr. Hall elnök a kongresszus elé terjeszti a jövő kongresszusára a meghívásokat. Meghívások érkeztek Kolozsvárról, Hollandiából, Amerikából és Strasbourgból. Tekintettel a mai nehéz és bizonytalan politikai viszonyokra, a kongresszus nem tartja alkalmasnak, hogy most döntsön a három év múlva tartandó kongresszus helyét illetően.

Pénteken reggel 8:52 perckor több mint 100 tagja a kongresszusnak felkapaszkodott a rendelkezésre álló 2 vasúti kocsira, hogy Salisbury és Stonehenge meglátogatására menjenek. A kirándulás a lehető legjobb hangulatban zajlott le. Látnivaló nem volt olyan sok, de a társaság annál inkább élvezte a vonaton a kétszeri közös étkezést s a Readingi állomáson a 2 órai várás ideje alatt a különböző nemzeti táncokat. Táncol a kongresszus. Idős professzorok, lelkészek, matrónák és fiatal leányok felejtve minden gondot és teológiai s más problémát, összeölelkeznek s saját éneklésük után járják nemzeti táncaikat.

Este 9 órakor a Manchester College összes helyiségeiben volt a nagy fogadó est. Dr. Hall Alfred és neje, Dr. Cornish és neje, Dr. Van Holk fogadták az egymásután bejelentett vendégeket.

Szombaton reggel 9 órakor urvacsoaraosztással egybekötött istentisztelet volt. Weatherall Manchester College-i igazgató végezte az istentiszteletet és hívta fel a különböző nemzetek gyermekeit, hogy egyesüljenek az emlékezésben.

11:30-kor Dr. Eliot az Amerikai Unitárius Társulat új elnöke tartott előadást „A liberális kereszténység” jövője címen.

Este 6:30-kor volt a nagy bankett, melyen több mint 200 delegátus volt jelen, kik közül többen igyekeztek szellemes pohárköszöntőkkel az estély amugy is kedves és vidám hangulatát emelni.

Nagyon megható és felemelő istentisztelet volt a College templomában vasárnap reggel 11:30-kor. Dr. Lathrop, Dr. Barbier, Dr. Cornish, Dr. Hall és Prohaska, cseh patriárka végezték az istentiszteletet, a pátriárka prédikált. Beszédjét erre a gondolatra építette fel s ez jellemezte: „A keresztény vallás lényegében egy olyan dinamikus erő van, amelyik egyesíti az emberiséget.”

Este 8 órakor volt a záró gyűlés. Dr. Cornish meleg szavakban mondott köszönetet a résztvevőknek és bocsátotta el a 23 nemzet képviselőit utjukra. Menjétek és vigyétek magatokkal a kongresszus szellemét és ne feledjétek, hogy a nemzetközi érzések fejlesztése a legfontosabb feladat, ez a Szövetség célja, s ez az egyedüli alap, amelyre a jövő civilizációja felépíthető.

A záró istentiszteletet Wolf francia lelkész végezte.

* * *

A kongresszust megelőzőleg a Szabadelvi Keresztény Ifjúsági Egylet tartotta nagygyűlését ugyancsak Oxfordban a Manchester Collegeban. Több mint 250 ifju vett részt 7 nemzet képviselőiben.

A konferencia csütörtökön, július 29-én este vette kezdetét, amikor Carter elnök és Weatherall igazgató üdvözölték a megjelenteket. Utána Ward amerikai kongregacionalista tartott előadást „A kereszténység felhívása a világhoz” címen. Pénteken reggel Holt tanár tartott előadást „Források, honnan a szabadelvi keresztény vallásos tapasztalatok származnak” címen.

Délután Jong holland lelkész tartott előadást „A vallásos jellem építése” címen.

Szombaton reggel Dr. Van Holk tartott előadást „A változó

erkölcsök" címen. Szombaton este egy amerikai quaker ifju tartott előadást „A szabadelvű keresztény ifju társadalmi felelőssége" címen.

Vasárnap regget Weatherall igazgató prédikált a College templomban s buzdította az ifjakat a közös munkára és megértésre.

A délutáni istentiszteleten Ferencz József lelkész szolgált.

Vasárnap este volt az évi adminisztrative gyűlés.

Carter elnök beszámolt a kopenhágai konferencia utáni eseményekről, s azután a különböző jelentések és más hivatalos ügyek elintézései következtek. Megválasztották az új fisztkart. Elnök ismét Carter angol lelkész lett, titkár Heering holland lelkész, lapkiadó Mc. Lachlan angol lelkész.

Hétfőn, augusztus 2-án volt a záró nap. Dr. Buri tartott előadást reggel s utána az Ifjusági Egylet jövője került hosszás és értékes vita alá. Dr. Hall, Heering holland lelkész és Brigham amerikai képviselő vezették be a vitát.

Este Hersey amerikai lelkész és Mc. Lachlan angol lelkész tartottak előadást „A való ut a béke felé" címen. Ezen két előadás után az elnök záró előadása következett. Köszönetet mondott a megjelenteknek és mindazoknak, akik segítségére voltak, hogy a konferencia ilyen szépen sikerüljön.

* * *

Talán egy kissé hosszadalmasan is számoltunk be az oxfordi gyűlésről lapunk terjedelméhez mérten, de az összejövétel megbecsülhetetlen értéket jelent. Nagy eszmék vetődtek fel és nyertek beható megvitatást. Különösen jelentős az a tény, hogy a főt említett Dr. Varga Béla főjegyzőn és Dr. Kiss Elek teol. tanáron kívül jelen voltak Erdélyből Csifó Nagy László és Kővári Jakab, Magyarországról Józán Miklós, (Józán Miklós püspöki vikáriust a végrehajtó-bizottságba tagnak megválasztották), Dr. Csiki Gábor és Ferencz József. Különösen érdekes, hogy Angliában az említett kiküldöttek több esetben az ország különböző helyein istentiszteletet tartottak. Valóban erdélyi és magyarországi unitárius lelkészek Nagy Britanniának csaknem minden részében hirdették az igét.

Ez volt az elmúlt nyár legnagyobb eseménye.

Az Angliában járt lelkészek gyönyörű missziót teljesítettek!

Csifó N. László.

Iparos tanoncokat keres a Cluj-kolozsvári Székely Társaság.

A működésének 11-ik évébe lépő Cluj-kolozsvári Székely Társaság új fisztkara az iparos tanoncok elhelyezésével fokozottabban kíván foglalkozni. Jelenleg el tud helyezni asztalos-, fésüs-, szücs- és több cipész-szakmát tanulni akaró székely fiut.

Felkérjük mindazokat (első sorban a falvakon lakó lelkész és tanító urakat), akik ilyen érdemes és szegénysorsu fiukról tudnak, hogy azok neveit ajánlásaikkal együtt írásban jelentsék be a Cluj-kolozsvári Székely Társaságnak (Cluj, Marechal Foch 43).

Az Erdélyi Magyar Irodalmi Társaság

folyó évi március 21-én tartott rendes közgyűlésén

DR. BOROS GYÖRGY

unitárius püspök urat tiszteletbeli elnökévé választotta.

„Ezzel a választással Társaságunk kifejezésre akarta juttatni azt a mély tiszteletét és elismerését, amelyet nevezettnek kivételesen nagyértékű irodalmi tevékenysége iránt érez. Ez a több mint félszázados áldozatkész, lelkes és nagyjelentőségű munkásság, amely a magyar kulturát számos nagybecsű alkotással ajándékozta meg, Társaságunk életére nézve is igen nagyértékűnek és példamutatónak bizonyult, amit Társaságunk azzal honorált, hogy 1909-ben rendes taggá, 1922-ben pedig alelnökké, míg most tisztelete legmagasabb kifejezésül

tiszteletbeli elnökké

választotta és részére ezt az oklevelet kiadta. — Az 1937 március 21-én történt közgyűlés határozatából.“

Cluj-Kolozsvár, 1937 március 22-én.

Aláírva: *Dr. Gyalui Farkas* tb. elnök. *Walter Gyula* főtítkár.
Az Erdélyi Magyar Irodalmi Társaság pecsétje Erdély címerével.

A diszokmányt Tóth István festőművész és tanár, meglepően szép diszkerettel látta el. A diszokmányt az elnökség a napokban küldötségileg nyújtotta át Dr. Boros György püspök urnak.

Deák Pál: Hiszek egy Istenben. Beszélgetés az unitárius vallásról. Szerény igényű kis füzet, amely az unitárius vallás fő elveit röviden, egyszerűen és érthetően elénkbe tárja. Hangja türelmes, megértő. Ugy magyarázza meg a mi hitünk igazságait, hogy azzal senkit sem sért. Ugy hisszük, hogy a kis füzet hasznos szolgálatot tehet különösen a szétszórta lakó unitáriusok között. Fölvivjük rá különösen a missziós, szórványgondozó lelkészek figyelmét.

Egyházköri D. F. Egyleti közgyűlés az I. G. Duca-székelykereszturi körben. Augusztus hó 29-én délután feledhetetlen s eredményében dus aratást jelentő ünnepies közgyűlést tartott a kereszturi D. F. Egylet a székelyszentmihályi gyönyörű szép nagy templomban. A nagy templom teljesen megtelt érdeklődő közönséggel s úgy érezzük magunkat, mintha az időgépen a rég multba szállottunk volna vissza. Az ünnepély, mint rendesen istentisztelettel kezdődött. Az ígét Ürmösi Gyula fiáifalvi lelkész hirdette, az énekvezéri tisztet pedig Ajtay József helybeli énekvezér és Péterfi Gyula kereszturi zene-tanár töltötték be. A tulajdonképpeni műsort Osváth Árpád tartalmas elnök megnyitója vezette be. Utána Jánossy Gabi urleány kitünő szavalata következett, majd még Deák Irmának, Szabó Ibolykának és Fodor Bélának hallottuk kitünő szavalatát. A művészi részben kiváló élve-zetet nyújtott az Ajtay József által vezetett dalárda, a szentábrahámi dalárda válogatott tagjainak Farkas Gábor által vezetett kara, Fazakas Sándor énekszólója, melyet Péterfy Gyula zenetanár vezetett. Külön ki kell emeljük Izsák Domokosnak a jeles gazda-költőnek felolvasott költeményeit, melyek jól megérdemelt tapsot vtvak ki a közönség so-raiban. A műsorban Dr. Varga Béla főjegyző volt előadónak jelezve. A főjegyző ur azonban nem jöhetvén el, ezt a posztot Benczédi Pál egyleti titkár töltötte be, aki a falu közművelődésének jelentőségét és értékét domborította ki. Rámutatott arra, hogy a falunak magának kell békét, rendet teremteni s megszerezni azokat a közművelődési szer-vezeteket, melyek segítségével az anyagi és erkölcsi kulturát kifejleszt-hetjük. A mi helyzetünkben, az egyház keretében fejleszthető ki a magasabb közművelődés lehetősége s éppen ezért életre kell hivnunk egyleteinket. Nyirő Józsefnek, a kiváló írónak lelkes, magával ragadó lelkesítő előadása valósággal magával ragadta a közönséget. Megmu-tatta, hogy egy katolikus embernek is van mondani valója az unitárius templomban, hogy az igazi embereknek nemcsak egyházuk van, amely esetleg külön választ, hanem vallásuk, amely emel, lelkesít, bátorít és egyesít. Valóságos Illés próféta szózata volt e nagyszerű beszéd, amely nemes küzdelemre, vallásosságra, az igaz ügy diadalában való hitre buzdított. A nagyszerű ünnepély után a gyűlés hivatalos része következett. Osváth Árpád elnök bátran és őszintén rámutatott a tel-adatokra, melyeknek teljesítése az egyleti életet olyanná tesszik, amilyen-nek lennie kell. Az illetékes tényezőket felhivta az akadályok legyőzé-sére s maga is felajánlotta avégből segítő tevékenységét. Ekárt Andor

köri titkár szintén tartalmas jelentésben adott tanubizonyosságot gondolatainak gazdagságáról és tevékenységéről. A fisztikart újból egyhanguan megválasztották. A gyűlés lefolyása arról győzött meg, hogy a D. F. Egyet ügye a kereszturi körben jó kezekben van s onnan még sok jót fogunk hallani.

Jelenvolt.

A lupényi—vulkáni Unitárius Nőszövetsége az elmúlt évad folyamán zajtalan, szerény, de anyagiakban és lelkiekben gyarapodó munkát végzett. A végeken élők, maguk erejére támaszkodók öntudatával fogta fel és élte meg hivatását. Lupényben és Vulkánban hetenkint egy-egy összejövetelt tartott a lelkes ill. Koronka Dénesné

A lupényi Unitárius Nőszövetsége és Simén Dániel lelkész.

elnöknő lakásán. Az összejövetelek énekkel és imával kezdődtek. Ezt követte az „alkalmi beszélgetés“, amelyen mint egy családi találkozáson elmondottuk a heti tapasztalatainkat, örömeinket, bánatunkat. Ha néha éle is volt egyik-másik megjegyzésnek, mely egy kis nyugtalanságot támasztott közöttünk, kedvesek voltak ezek az elbeszélgetések. Közélebb hoztak egymáshoz. S közben alkalmat adtak a lelkésznek, hogy előadását, milyen témakörből merítse. Az ismeretterjesztő és hitmélyítő előadások rendszerint ilyen alkalmi gondolathoz vagy valamelyik a sajtó, vagy rendkívüli esemény által felidézett aktuális, egyetemes unitárius érdekeket érintő kérdésekhez igazodtak. Ezek megvilágításával foglalkoztak. Ilyenek voltak pl.: „A székelyek eredete, a székely nép humora, a magyar vallás kérdése, a modern csodák (tudományos fel fogás és kuruzslás szemszögéből), a betegség lelki háttere, a fájdalom

hasznos volta, több rövid ismertetés az egyháztörténelem és biblia-magyarázat köréből". Az összejövetelek résztvevőinek száma a két egyházközségben 20—45 között váltakozott. Lupényben a Nőkszövetség két kisebb és egy nagyobb szabásu tea-estet, Vulkánban egy tea-estet és szindarabbal egybekötött táncestélyt rendezett. A körülményeinkhez mérten szép sikerrel. A megrendezésben és áldozathozatalban minden tag lelkesen és talán erején felül kivette a részét. A tisztja jövedelem egyetemes egyházi, egyházközségi, templom és iroda-berendezési célt szolgált. Isten áldása legyen a mult és elkövetkezendő esztendő munkáján, hogy ezek az egyszerű, de nemeslelkű és meleg szívű asszonyok továbbra is hitbuzgón dolgozzanak e végeken küzdő, árva ekklézsiáért.

Unitárius bál Oradea-Nagyváradon. Folyó év augusztus hó 7-én este erkölcsi és anyagi sikerrel zárult táncestélyt rendeztek a oradea-váradai és bihor-bihari unitáriusok. Kiss Zoltán lelkészhelyettes, Barla Dezső váradai egyházközség gondnoka és Bereczky Dániel bihari egyházközség gondnoka odaadó vezetése mellett. A fővédnöki fiztséget Barla Dezső, Bereczky Dániel gondnokok és Id. Szabó József tb. keblitanácsos afiai voltak szivesek betölteni. A főrendezők sorában Kiss Zoltán lelkészhelyettes elnökle mellett a következők végeztek lelkes munkát: Albert Bözsike, Gönczy Margitka, Gönczy Pirike, Kutn Lilike, Simonffy Böske, Tegző Katóka urleányok és Baranyai Máté, Berkó György, Gönczy Sándor, Kuky Emil és Kuky Zoltán ifjak. A báli szépségverseny győztesei: Tegző Katóka első díjjal, Simonffy Böske második díjjal és Albert Böske harmadik díjjal. A táncestély az Európa-szálló kerthelyiségeiben volt megtartva, melyet Fülöp István szállodatulajdonos ur készséggel bocsátott a rendezőség rendelkezésére. Szivességéért fogadja e helyről is a rendezőség hálás köszönetét. Az előkelő és barátságos helységben kedélyes hangulatban találtak egymásra a bihari és váradai unitáriusokon kívül még sokan a város érdeklődő ifjusága soraiból. *Jelenvolt.*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába június 20-tól augusztus 28-ig *tagsági díjat* fizettek: Kiss Károly, Id. Köntés Ferenc, Dr. Fekete Sándor, Szabó Mózes, Vida Géza, Barabás János, Téglás Albert, Özv. Pál Sándorné, Útő Irma, Özv. Útő Áronné, Timár Lajosné, László Gyula, József Lajos, Unitárius Egyházközség Sft-Gheorghe, Unitárius Egyházközség Chileni, Balogh Józsefné Surcea 1937-re, Nagy Béla Mujna 1934—1937, Kiss Sándor Csókfalva 1936-ra, Firtos Áron Kénos 1936—1937-re, Özv. Benke Elekné Siménfalva 1938-ra. — *Előfizetői díjat* fizettek: Györfi István Odorheiu, Benedek József, Varga József Satu-Nou, Bede Károly Papanți, Ekárt Dusi Rimatea 1937-re, Bedő Albert Cluj 1934-re, Végh András Șercaia 1935—1937-re, Balázs Gergely Oradea 1937. — *Alapítói díjban* fizettek: Miklós János Dâmbău, Ekárt Andor Cehetel 200—200 leit és Benczédi Ferenc Tarcsfalva 500 leit.

Cluj, 1937 augusztus 29.

G á l f i L ő r i n c,
pénztárnok.

Az I. G. Duca-i Unitárius Téli Gazdasági Iskola ötödik gazdasági és háztartási tanfolyamát zárta be augusztus 21-én. A tanfolyamon 34 hallgató vett részt, kik az ország több megyéjéből gyűltek össze. A tanfolyamot ez alkalommal is Gyarmathy Piroska tanárnő vezette az ő ismert szaktudásával és rátermettségével, a többi előadók is az eddigiek voltak. A tanfolyam vezetősége igyekezett az elméleti és gyakorlati ismeretek nyújtásán kívül a szemléltetés eszközeivel is eredményesebbé tenni a hallgatók kiképzését. E célból több kirándulást rendeztek a környék nevesebb kertészeibe szövetkezeti központjaiba. Ezen részben tanulságos oktató, részben pedig szórakoztató kirándulásokon kívül a hallgatók egy része kétnapos kirándulást tett, amelynek rendjén megsemlélték a Szejke fürdőt, Orbán Balázs sir- emlékét, Odorheiu—Székelyudvarhely-en a református tanítónőképzőt, a székely népművészeti muzeumot, továbbá a Gyilkos-tót és Békás-szorost. A hallgatók jól sikerült műsoros estély keretében bucsuztak az iskolától, amely meleg szeretettel fogadta ódon falai közé. Az estély alkalmával Dr. Farkas Sándorné a Dávid Ferenc nőszövetség képviselőjében köszöntötte a távozó fiatalokat s köszönte meg az iskola fenntartó egyháznak, hogy lehetővé tette a tanfolyam megtartását. Külön megemlítést érdemel az a teljesítmény, amit a tanfolyamon résztvevő tanultabb lányok egyszerűbb viszonyok közül kevesebb iskolával oda- került leánytársaik ottidőzésének eredményesebbé és kellemesebbé tételére végeztek. Lelket gyönyörködtető volt látni, hogy igyekeznek a nehézségen tullegiteni azokat s tette ezt nem a tanítónő, vagy papleány a földműves leánnyal szemben, hanem a leány a leánynak, leereszkedés, fensőbbiség érzetése nélkül. Minden egyéb eredményen kívül elsőrendű fontosságú hasznuk ezen tanfolyamoknak, hogy összehozzák a különböző társadalmi és műveltségű osztályok gyerekeit egymással, hogy alkalmat nyújtsanak egymásnak megismerésére és megbecsülésére.

Eljegyzés, házasság. *Lőrinczy Dénes* turda-tordai lelkész és *Lőrinczy Anika*, boldog emlékü *Lőrinczy Dénes* esperes kedves leánya jegyesek. — *Gámenczy Gerő* és *Szabó Elluska* jegyesek. *Lé-pésüket kísérje boldogság, szerencse és Isten áldása.* — *Péterfy Gyula* I. G. Duca-székelykereszturi zenetanár és *Barabás Margitka* házasságot kötöttek. A derék ifju párnak hosszú, boldog életet és az életben sok szerencsét kívánunk.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS“ könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuța 3.